

PITKÄT TALKOOT

- **Valtio leikkaa ja säästää menojaan. Samalla suurituloisten verotusta on ehdotettu kiristettäväksi talkoisiin osallistumisen nimissä. Todellisuudessa myös suurituloiset ovat olleet talkoissa jo pitkään.**
- **Edellinen hallitus teki ainakin 11 erillistä nimenomaan hyvätuloisten verotusta kiristävää päätöstä, joista viimeisimmät astuivat voimaan tämän vuoden alusta.**
- **Suurituloisten veroprosentteja on nostettu, progressiota on kiristetty ja veropohjaa laajennettu ja tiivistetty.**
- **Suurituloisten verotus on erittäin kireää, ja heidän osuutensa verotuksen taakanjaossa on suuri. Kaksi suurituloisinta kymmenystä kotitalouksista maksaa yli puolet kaikista välittömistä veroista.**

Julkisuudessa on pohdittu, millä tavalla yhteiskunnan hyväosaiset osallistuvat meneillään olevien yhteiskunnallisten talkoiden taakanjakoon. On esitetty, että suurituloisten verotusta tulisi kiristää, jotta heidätkin saataisiin mukaan talkoisiin. Olisikin syvästi epäoikeudenmukaista, jos yhteiskunnan hyväosaiset eivät hoitaisi omaa osuuttaan yhteisestä taakasta.

Taakanjakoa arvioitaessa on kuitenkin hyvä tämentää, puhutaanko verotaakan jakautumisesta yleisesti ottaen vai puhutaanko juuri nyt etuisuuksiin ja verotukseen tekeillä olevien muutosten jakautumisesta.

Suomessa vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että maamme uuden hallituksen tärkein tehtävä on saada talouskasvu vauhtiin. Keskeisiä tavoitteita ovat kilpailukyvyyn kohentaminen ja työllisyysasteen nostaminen. Näiden saavuttaminen edellyttää toimia, jotka tarkoittavat kansalaisille tinkimistä nykyisistä ja tulevista tuloista sekä etuuksista.

Vaikeat ratkaisut ovat käynnistäneet keskustelun taakanjaosta. Julkisten palvelujen ja tulonsiirtojen leikkaukset kohdistuvat suhteellisesti raskaammin pienituloisiin, jotka käyttävät eniten julkisia palveluita ja saavat eniten tulonsiirtoja. Samalla on alettu pohtia sitä, miten suurituloiset osallistuvat taakanjakoon.

Keskustelussa on jäänyt vähälle huomiolle se, että myös suurituloiset ovat jo pitkään osallistuneet talkoisiin. Suurituloiset kantavat kortensa kekoon etenkin verotuksen ja veroprogression kautta, kun suuria tuloja verotetaan korkeammalla veroprosentilla.

Jos tarkastellaan verotaakan jakautumista kokonaisuutena, on selvää, että myös hyvätuloiset ovat kantaneet kortensa yhteiseen kekoon. Kaksi suurituloisinta kymmenystä kotitalouksista maksaa jo nyt yli puolet kaikista välittömistä veroista ja sosiaaliturvamaksuista.¹ Suurituloisten verotus on meillä kireää, verotuksen progressio on jyrkkää ja veropohja on tiivis.²

Jos taas tarkastellaan etuisuuksiin ja verotukseen nyt tehtävien muutosten jakautumista, on syytä tarkastella tehtyjä muutoksia hieman pidemmällä aikavälillä. Suomen taloudelliset vaikeudet ovat jatkuvat jo seitsemättä vuotta ja viime

vuodet ovat olleet toistuvien veronkorotusten aikaa. Kunnallis- ja kulutusverojen kiristykset ovat kirpaisseet kaikkia.

Veroprosentteja on nostettu ja progressiota jyrkenetty

verotusta kiristävää päätöstä, joista viimeisimmät astuivat voimaan tämän vuoden alusta.

Ensimmäkin veroprosentteja on nostettu ansiotuloverotuksessa, pääomatuloverotuksessa sekä perintö- ja lahjaverotuksessa.

Toiseksi verotuksen progressiota on sekä jyrkenetty että laajennettu luomalla veroasteikkojen yläpäähän uusia tuloluokkia ja laskemalla tuloluokkien alarajoja.

Kolmanneksi veropohjaa on tiivistetty muuttamalla väliaikaiseksi tarkoitettuja veroja pysyviksi, rajaamalla vähennyksiä ja laajentamalla tulojen veronalaisuutta.

Veropohjaa on tiivistetty, vähennyksiä rajattu

jo hyvän aikaa, kun jo entuudestaan kireää verotusta on kiristetty ainakin seuraavilla toimilla.

Lisäksi erityisesti suurituloisten verotusta on kiristetty toistuvasti. Edellinen hallitus teki ainakin 11 erillistä nimenomaan hyvätuloisten

Hyvätuloiset ovat siis aika lailla osallistuneet taakanjakoon. He ovat olleet talkoissa

Solidaarisuusvero

Vuonna 2012 säädettiin väliaikaiseksi (2013–2015) tarkoitettu tuloveron kiristys, joka toteutettiin lisäämällä valtion tuloveroasteikkoon uusi luokka yli 100 000 euroa ylittävälle ansiotuloille. Vero tämän rajan ylittävästä tulon osasta kiristyi kahdella prosenttiyksiköllä 29,75 prosentista 31,75 prosenttiin.

Kun tähän lisätään kunnallis- ja kirkollisverot sekä eläke-, työttömyys- ja sairausvakuutusmaksut, suurituloisen palkansaajan marginaalivero kohoaa noin 57–58 prosenttiin.

Eläkeläisten raippavero

Vuonna 2012 säädettiin, vuoden 2013 alusta voimaan tullut lisävero yli 45 000 euron eläketuloille. Kuuden prosenttiyksikön lisävero peritään siitä osasta eläkettä, joka ylittää vuodessa 45 000 euron rajan.

Solidaarisuusveron jatkaminen ja laajentaminen

Vuonna 2014 solidaarisuusveroa päätettiin jatkaa vuoteen 2018 asti ja alentaa sen tuloarajaa 90 000 euroon. Nykyisen hallituksen ohjelmassa solidaarisuusveron voimassaoloa on päätetty jälleen jatkaa vaalikauden loppuun, vuoteen 2019 asti.

Pääomatulovero on muutettu progressiiviseksi

Pääomatuloverotuksen kiristys

Vuonna 2011 päätettiin pääomatuloverotuksen kiristämisestä vuodesta 2012 alkaen kahdella prosenttiyksiköllä 28 prosentista 30 prosenttiin.

Pääomatuloveron muuttaminen progressiiviseksi

Vuonna 2011 päätettiin muuttaa pääomatulovero progressiiviseksi vuodesta 2012 alkaen siten, että yli 50 000 euron pääomatuloista maksettiin veroa 32 prosenttia.

Pääomatuloveron progression laajentaminen

Vuonna 2013 päätettiin laskea pääomatuloveron progressioporras 40 000 euroon vuodesta 2014 alkaen.

Pääomatuloveron progression kiristäminen ja laajentaminen

Vuonna 2014 päätettiin nostaa pääomatulojen korotettua veroprosenttia vuodesta 2015 alkaen 33 prosenttiin. Samalla progressioporrasta laskettiin jälleen kerran, nyt 30 000 euroon.

Osinkoverotuksen kiristäminen

Pääomatuloveroprosenttien noston ohella osinkoverotukseen on tehty vuosina 2011–2014 useita kiristyksiä. Muun muassa listautumattomien yritysten jakamien osinkojen verovapaa osuus poistettiin kokonaan. Lisäksi listattujen yritysten jakamien veronalaisten osinkojen osuutta kasvatettiin 70 prosentista 85 prosenttiin. Tämän ohella yritysten vapaan oman pääoman jakamisen verotusta kiristettiin tuomalla se pääsääntöisesti osinkoverotuksen piiriin.

Suurten perintöjen ja lahjojen verotuksen kiristäminen

Perintöverotusta on kiristetty vuonna 2008 tapahtuneiden kevennysten jälkeen useaan otteeseen sekä nostamalla veroprosentteja että tekemällä verosta huomattavasti aiempaa progressiivisempi. Kiristykset alkoivat vuonna 2011, jolloin Perintö- ja lahjaverotukseen luotiin uusi veroluokka yli 200 000 euron perinnöille ja lahjoille. Samalla veroprosentiksi tuli 16 aiemman 13 sijaan.

Perintöverotusta on kiristetty useaan otteeseen

Väliaikainen lisävero miljoonaperinnöille ja -lahjoille

2012 Perintö- ja lahjaverotukseen luotiin jälleen yksi uusi, väliaikainen (2013–2015) veroluokka yli 1 000 000 euron arvoisille perinnöille ja lahjoille. Veroprosentiksi tuli 19.

Pysyvä lisävero miljoonaperinnöille ja lahjoille ja veroprosenttien kiristäminen

Väliaikaiseksi tarkoitettu veroluokka yli miljoonan euron perinnöille ja lahjoille säädettiin vuonna 2014 pysyväksi vuodesta 2015 alkaen. Samalla kaikkia perintö- ja lahjaveroprosentteja nostettiin yhdellä prosenttiyksilöllä. Korkeimmaksi veroprosentiksi tuli 20 (1 veroluokka).

Kaikkien näiden veronkorotusten todellisia vaikutuksia talouteen on ollut vaikeaa arvioida. Julkinen talous on saanut lisää verotuloja muuttamalla sadalla miljoonalla, mutta veronkorotusten ja tempoilevan veropolitiikan taloudelliselle toimeliaisuudelle aiheuttamia vahinkoja ei tiedetä.

Veronkorotusten kaikkia vaikutuksia on vaikea arvioida

Yleisesti ottaen tiedetään kuitenkin se, että hyvätuloisilla ihmisillä on tyypillisesti sekä osaaamista että pääomaa, jotka ovat tärkeitä tuotantokijöitä talouden kasvulle. Osaamisen ja pääoman verottaminen ei ole valtiolle ilmainen lounas, vaan näkyy – enemmän tai myöhemmin – alhaisempana kasvuna. Tämä ei helpota julkisen talouden ongelmia, vaan syventää niitä. Seurauksena on lisää säästöjä ja veronkorotuksia – ja lisää keskustelua taakanjaosta.

Viitteet

- ¹ Ks. Hyvinvointivaltio numeroina, EVA Fakta, s. 27.
- ² Ks. Kirkko-Jaakkola (2014): Kansainvälinen palkkaverovertailu 2014, Verotietoa 70, Veronmaksajain keskusliitto.

Kirjoittaja

Ilkka Haavisto on EVAn tutkimuspäällikkö.

Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA on vuonna 1974 perustettu elinkeinoelämän think tank, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA on Suomen merkittävin kohtaamispaikka ja verkosto elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajille. EVAlla on myös keskustelijan, haastajan ja unilukkarin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa. Think tankille tyypillisesti EVAn tunnusmerkkejä ovat analyyttisyys ja poleemisuus.

EVAn julkaisemat EVA Arviot esittelevät ajankohtaisia ideoita, keskustelunaiheita, henkilöitä ja teoksia. Arvioiden kirjoittajat vastaavat esitetyistä mielipiteistä, jotka eivät välttämättä edusta EVAn kantaa.

ISSN 2342-0731 (Painettu)

ISSN 2342-074X (PDF)